

De betekenis van het dni volgens Hueting

Auteur(s):

Butter, F.A.G.

De auteur is werkzaam bij de WRR en de VU. Hij was voorzitter van de stuurgroep die het onderzoek naar de rekenmethode begeleidde.

Verschenen in:

ESB, 86e jaargang, nr. 4299, pagina D21, 15 maart 2001

Rubriek:

Dossier: Vernieuw ende Statistieken

Trefwoord(en):

milieustatistieken

Zonder nader inzicht in de rekenmethode heeft het duurzaam nationaal inkomen (dni) geen betekenis. Immers, sinds het begrip duurzaamheid zich een plaats heeft verworven in het vocabulaire van de economen, zijn er al flink wat verschillende definities verzonnen om dit begrip inhoud te geven. Het Centraal Planbureau heeft in zijn rapport over 'Economie en milieu: op zoek naar duurzaamheid' uit 1996 zelfs afgezien van operationalisering van het begrip duurzaamheid. Het betekent in ieder geval dat het voor de berekening van een duurzaam nationaal inkomen - ook wel 'groen' inkomen genoemd, al draagt deze verwijzing niet bij aan een verdere aanscherping van de begripsbepaling - nodig is te specificeren volgens welke definitie of inhoud van het begrip duurzaamheid de berekening is uitgevoerd.

De door Verbruggen c.s. ontwikkelde rekenmethode is nadrukkelijk en expliciet gebaseerd op de zienswijze van Roefi Hueting. Het gaat dan ook om het 'dni volgens Hueting'. Om een aantal redenen was het de moeite waard om deze rekenmethode te ontwikkelen. Eerst en vooral is Hueting een van de belangrijkste pioniers op het gebied van de milieu-economie in de wereld. Met grote vasthoudendheid en een enorm engagement heeft hij eraan bijgedragen dat het milieu een voornaam plaats in de economische welvaartsanalyse heeft gekregen. Zo heeft Hueting er zijn leven lang voor geijverd om het nationaal inkomen als welvaartsindicator te corrigeren voor milieubederf. Dat idee verdient uitwerking. Een tweede reden voor het onderzoek van Verbruggen c.s. was eenvoudigweg dat de Tweede Kamer om een berekening van het dni volgens Hueting gevraagd heeft.

De operationalisering van het begrip duurzaam nationaal inkomen is geen eenvoudige opgave en is met voetangels en klemmen omgeven ¹. Daarbij golden voor de berekening van het dni volgens Hueting twee randvoorwaarden. De eerste was dat Hueting zelf de operationalisering als een aanvaardbare weergave van zijn gedachtegoed beschouwde. De tweede was dat de rekenmethode zinvol, helder en wetenschappelijk verantwoord was. De kern van Hueting's redenering is dat een duurzaam gebruik van het milieu technisch te bepalen is, zodat het begrip duurzaamheid geobjectiveerd wordt. Het dni is dan het productieniveau in volumetermen dat zou zijn bereikt als de vraag naar milieufuncties aan deze stringente voorwaarden van duurzaamheid zouden zijn gebonden.

Het is evident dat voor deze berekeningsmethode een modelmatige benadering noodzakelijk is. Zoals de bijdrage van Verbruggen c.s. verhaalt, is daarbij uiteindelijk gekozen voor een comparatief statische analyse waarin de basisprojectie met het model de huidige situatie als evenwichtsituatie beschrijft. Het dni volgt dan uit een alternatieve projectie waarin het duurzame gebruik van de milieufuncties als knellende randvoorwaarde is opgelegd. Het verschil tussen het feitelijk nationaal inkomen en het duurzaam nationaal inkomen geeft het additionele inkomen vanwege niet-duurzaam milieugebruik weer. In beginsel levert dit naar mijn mening een zinvolle en heldere berekening van het dni op. Desalniettemin zie ik zelf de milieukwaliteit - als een gewogen samenstel van de vraag naar verschillende milieufuncties - liever als een aparte doelvariabele in de welvaartsfunctie en niet als een randvoorwaarde. Het is immers een afweging tussen milieukwaliteit en andere welvaartsvariabelen. Beide zienswijzen behoeven elkaar overigens niet uit te sluiten. Immers, wanneer de milieukwaliteit beneden een bepaalde grenswaarde in de welvaartsfunctie een oneindig groot, negatief gewicht krijgt, wordt deze benedengrens vanzelf een randvoorwaarde.

Ook toen de opzet van de rekenmethode ten principale was vastgesteld en de randvoorwaarden voor duurzaamheid werden aangeleverd, bleek de uitwerking van de rekenmethode geen sinecure. In de begeleidingscommissie is dan ook flink gediscussieerd over de benodigde onderliggende veronderstellingen. Dit geldt bijvoorbeeld voor de aanname ten aanzien van de handel met het buitenland en de vraag in welke evenwichtsprijs het dni moet worden uitgedrukt. Hiertoe zijn vier varianten doorgerekend. Maar ook anderszins bestaan er in de methodologie nog flink wat open einden. Zo gaat het om een comparatief statische analyse tussen twee evenwichtswaarden, waarbij geen rekening wordt gehouden met de tijdsdimensie van de overgang van het ene naar het andere evenwicht. Buiten beeld blijft dan de mogelijke ontwikkeling en implementatie van (extra) milieubesparende technologieën in een dynamisch pad naar een evenwicht wanneer direct de stringente duurzaamheidsnormen zouden hebben gegolden.

Al met al is duidelijk dat deze berekening van het dni niet kan worden opgevat als een eenvoudige statistisch-technische correctie in het systeem van de nationale rekeningen. Vandaar dat het goed is dat deze modelmatige berekening, met een aantal ingrijpende veronderstellingen, buiten het CBS is uitgevoerd. Mede dankzij deze publicatie in ESB is nu voor de ingewijden de rekenmethode, en daarmee de draagwijdte van de uitkomst, helder. Onzeker is echter welke betekenis deze uitkomst in het politieke debat gaat krijgen. Een goede communicatie is daartoe gewenst. In dit geval ligt dat buiten de verantwoording van de betrokken wetenschappers.

Dossier Vernieuwende Statistieken

H.K. van Tuinen, Ten geleide: [Nieuwe statistieken?](#)

B. Los, [Kenniseconomie: meten is weten?](#)

L. Soete en B. ter Weel, Reactie: [Intelligent kapitaal: vernieuwing vereist](#)

B. van Ark, [Macro-economische statistiek: hoe en wat](#)

A. Kleinknecht, Reactie: [Nieuwe economie of domme economie?](#)

H. van der Wiel, [Arbeidsproductiviteit: niveaus of groei?](#)

M. de Haan, B. de Boer en S.J. Keuning, [Econologische statistiek](#)

H. Verbruggen, R. Gerlagh, M.W. Hofkes en R.B. Dellink, [Duurzaam rekenen](#)

H.A. Keuzenkamp, Reactie: [Eén grote illusie](#)

F.A.G. den Butter, Reactie: [De betekenis van het dni volgens Hueting](#)

W. Bier en H. Ahnert, [De afruil tussen tijdigheid en nauwkeurigheid](#)

A.B.T.M. van Schaik, Reactie: [De ECB heeft meer nodig!](#)

E.J. Bartelsman en H.B.J.B. Maas, [Theorie en statistieken](#)

A.E. Steenge, Reactie: [Lopen de statistieken altijd achter?](#)

S.G. van der Lecq, Epiloog: [Het CBS kijkt naar buiten](#)

¹ Zie bijvoorbeeld F.A.G. den Butter en H. Verbruggen, De waardering van het milieu voor het milieubeleid, Milieu, *Tijdschrift voor Milieukunde*, 9, 1994, blz. 49-57.